

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Ver. 10.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

Quid in populo illo Deus reprehendas?

Primò, *labijs me honorat*, Græcus habet: ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς ἐν τῷ στόματι αὐτῶν καὶ τοῖς χείλεσιν με τιμᾷ. *appropinquat mihi populus h: ore suo; & labijs me honorat*, ita verba integra apud Iſaiam leguntur, ſed partem legit Latinus & Syrus. Marcus etiam ſine variatione habet vnicam ſolam partem, quæ eſt apud Matthæum: vt probabile ſit, ab aliquo addita eſt Iſaiâ, primū in marginem, deinde in textum. *appropinquare eſt colere*, vt Plal. i. 8. *populo appropinquanti ſibi*, alludit autem ad id, quod dixerat Corban, hoc eſt, *appropinquatio* quæ ſollicit fit ad mouendis aræ victimis, doſiſue, nā בָּרַךְ quod generaliter eſt *appropinquare*, crebriò pro ſanctificare uſurpatur. Corde igitur longè aberant, per rapinas & fraudes congerendo diuitias, ore ſacrificia ſonabant. Rabanus, & Remigius de honore intelligunt, quem Chriſto interdum impendere videbantur, ſed tamen reuerà eum recipere noluerunt. Honor autem ille, qui ore exhibitus dicitur, de omni illo intelligitur, qui externo apparatu & pompâ ceremoniarum peragebatur.

§3. Docentes doctrinas & mandata hominum.
Hebraus igitur habet מִצְוָה אֲשֶׁר־מִלֵּמְדָה *mi-*
tze' aha' (ibim millemeda, hoc est, *mandatum hominum*
dictum, διδασκαλία αὐθάρτων ἐν ταῖς λέξεσιν. at 72. inter-
posuerunt coniunctionem ἐν ταῖς λέξεσιν αὐθάρτων, καὶ δι-
δασκαλίας, *mandata a hominibus & doctrinas*. Euangelista
in Græco appositionem facit, διδασκαλίας ἐν ταῖς λέξεσιν
αὐθάρτων, *doctrinas, mandata a hominibus*.

Alia sunt Ecclesiastica, vtilis, pia, tradita ab Ecclesijs Pastoribus, & Concilijs: vel deuotioni augenda, vel ornamento Christianis, quales sunt variaz tem-

Cerimonie
civiles.

Carimonia
qua repre-
hensa.

Denique mandatis illis erat adiuncta superstitio, quasi externa mundicie, aut sordibus, animus vel niteretur, vel inquinaretur, quod existimasse illos Christi defensio demonstrat.

Cultus vo-
luntarius
Deo gratus.

VERSUS 10.

QVÆSTIO I.

§.1. **C**hristus ad se turbam vocat à Pharizæis sedu-
ctam, & obstinatè perseverantibus in errore
Doctōrib⁹ ad auditores instruendos se conuertit. Nihil
autem iniquitate hominē absolute pronuntiat, quod
inrat in os. Græcè est *κοινῶν, communem reddit, seu cōmu-
nicat.* Communē autē sancto, separatōq; opponitur.

ipse demonstrat. Non enim discipulos, quasi inculci-
tatis reos, sed tamquam vero crimini obnoxios repre-
hendunt, & in vulgus tradunt. Labem autem illam
contrahit ex eo putabant, quod ipsa digito illi immu-
ditie polluerentur. Christus enim in refutatione illū
errorem exagitat. Nam primum illi, quod in os ingre-
ditur, id opponit, quod ex ore egreditur. cogitationi-
bus malis, homicidijs, que natura mala sunt, homi-
Cc 2 nemq;

nemq; sceleratum, immundum, Deo abominatū efficiunt. Nam horum criminū immundities natura sua spurca ac terrena est, ciborū autē nulli sunt natura mali.

*Abusus non
usus inquit
has.*

Deinde stolidam illam ac supinam ignorantiam illis obijcit, cum ait: Adhuc & vos sine intellectu estis? v. 16. *ἀνοήτοι ἄσφροντες*. Non esset autem tantus stupor, si aliud in ciborum usu animam contaminari iudicassent, optimi enim & purissimi alimenti abusus ex corde egrediens hominem contaminat. Ita superbia infidelitasq; qua veritatem parentis primi comederunt, non fructus iustitiā primogeniā nudavit. Sic ludæos carnes porcorū, & carnes cum sanguine voratæ non suo tactu, sed inobedientia lumen rerum fecerunt. Sic ebrios quotidie non merum, sed intemperantia Deo facit odibiles. Nam ipso proposito legem temperantiæ violandi ante ciborum & vini contactum redduntur immundi.

Videtur hoc quibusdam subtile, nec ad rem facere. Nam hic quærebatur, an discipuli peccent illorū manibus cibos sumendo? Id fieri potest, etsi non sint natura cibi immundi, verum si solum contra legem latā sumantur. Respondeo. Christum tamquam certum statuere, legem non esse ratam, idcirco ex ea causa hominem non contaminare. Imo ipsos cibos nō contaminare. Signum etiam Iudaici stuporis est, quod Christo obijcere violationem legis Moisaicæ non sunt ausi: nam alioqui sanè, nisi alio quodam sensu dixisset, poterant dicere, & eos, qui suillam ederent, & qui in paradiso veritatem pomum attigissent, peccare. Itaque confusi recesserunt, ut notavit Chrysostomus.

§. 2. Accommodant ista licentiæ suæ, quia omni die sibi omnem cibum permissum, & à ieiunio immunitatem sibi noui Epicuræ indulgent. Non coquinat quod per os ingreditur, inquit: non ergo caro in quadragesima, non villo tempore cibus, aut potus.

Quibus facillè respondent orthodoxi. Non cibos, sed obedientiam, intemperantiam, legis Ecclesiasticæ & diuinæ contemptum reos facere. An qui contra legem Act. 15. 20. iaram, sanguinem & suffocatum edebant, non contaminabantur cibis, quos Apostoli prohibuerunt? Imò quos Spiritus Sanctus vitari voluit? Nec tamen natura sanguinis aut suffocatorū immunda fuit: sed legis à legitimo magistratu latæ obligatio vsum rei bonæ illicitum fecit. Sic 1. Cor. 8. 13. propter scandalum ab immolatorijs carnibus abstinere iubet Paulus. Non enim immolatio carnis, quæ idolo offertur eam immundam facit, sed neglectus proximi, qui infirmum sua libertate ledit. Porro Christus hic agit de cibo ex natura sua operante, qui mundus est, nec coquinare potest, multo minus illorū manus, 1. Timoth. 4. Aug. lib. 16. contra Faustum.

VERSUS 12.

Tunc accedentes discipuli eius, dixerunt ei: Scis quia Pharisei audito verbo hoc scandalizati sunt?

QUESTIO I.

Cur scandalizati sint Pharisei?

§. 1. *Christus legem Moysi non violat.* Quod legem Moysi de ciborum delectu Leuit. 11. & 19. & Deut. 14. tot modis inculcatam, abrogare videretur, sed ille loquitur de cibis lege nulla vetitis, & contra eorum errorem, qui cibos immundos iudicabant, agit.

Sic August. contra Adimantum, hinc Manichæos convincit, & probat carnes non esse immundas. Nam quod ad cibos attinet, omnino nihil immundum esse, sed malum esse homini, qui per offensionem manducat, manifestissime apparet. De eo, quod in Leuitico scriptum est; *separate a mundo immundum, & nemo*

mandu et carnem camel, asini, & leporū, & porci, & agnē, & muli, & corui, & vulturū, & reliquorum. Nūquam manifestius plenissima doctus & fraudibus anima huius hominis deprehendi potest, qui tanquam sibi a iurista atq; contraria de veteris testamento capitula obiecit, quam in hoc loco, ubi commemoravit in Leuitico scriptum esse, ut à nonnullis animalium carnibus temperetur. Namq; huic sententiæ illud ex Evangelio creditur opponendum, ubi Dominus dicit: Nihil est ingrediens in hominem coquinans eum, sed ea, quæ procedunt ex eo, coquinant. Hoc si imprudens fecit, nihil cecius, si sciens, nihil sceleratius. Nonne ipse paulo ante posuerat Apostoli testimonium dicentis: Bonum est fratres non manducare carnem, neq; bibere vinum, dum cupit de nouo testamento veteri aduersari, ubi dicitur est: Secundum desiderium animæ tuæ, id est manduca omnem carnem: quomodo ergo nunc placet ei sententia Domini, quæ dicit: Nihil esse ingrediens in hominem quod coquinaret eum, sed ea coquinant quæ de homine procedunt? ubi se ipso abscondit ab hac sententiā? Quid fugiet, dicat mihi, quando immunditiam carnis fugientiam, & à cibis sanctiorū separandam, peruersa & superstitiosa imaginatione continentia præcipit? Ce tē enim si vitam istā non coquinare illa quæ ingreditur in hominē, cum magno errore immundas esse dicunt efcas Manichæi, cum homines carne vescuntur. Si autem immunda sunt tales efcas, quid de isto testimonio facient quod Evangelica & diuina auctoritate prolata est, ubi Dominus dicit, non inquinari hominem is qui ingreditur in eum, sed is qui procedit de illo? Imò quia contra vetus testamentum Christi verba usurpabant, ipse alterutrum concludit. Vel cibos esse naturā immundos, atq; ita Deum rectē illos prohibuisse: vel Christum rectē negare immundos; atq; ita Manichæorum errorem esse eliminandum. Duo enim illi pugnancia docebant. Nempe in veteri lege malè ciborū delectum institutum, & tamē quosdam cibos à Dæmone, non à Deo factos. Nos alia causa ciborum delectū tenemas. Habemus certē apud Clementem Rom. Can. Apost. 68. & constit. Apost. 1. 5. c. 12. & c. 14. & Ignatius Ep. ad Philipp. Clemens Alex. Strom. 1. 7. c. 7. Orig. Hom. 10. in Leuit. Dionys. Alex. ad Basilidem. Iren. Ep. ad Viactorem. Athanas. ad Orthodoxos. Naz. in Baptism. Chryl. integris homiliis. Ath. in vita Antonij. Clemens Alex. 1. 2. Para. c. 1. Cyrillus Catech. 4. Epiph. her. 75. Theoph. Alex. Ep. 3. Paschali. Telephorus Epist. cyclica. c. 1. Amb. 1. 4. de Virginibus. Hier. 1. contra Iovinianum. Aug. 3. contra Faustū c. 5. Leo primus Serm. 4. de ieiunio quadragesimæ. Prosper 1. 2. c. 22. de vite contemplatiua. Fulgentius de fide ad Petrum c. 3. Quamquam quid opus est aliquos nominare, ubi omnes consentiunt?

§. 2. Phariseos relinquendos censet, quod non modo cæci sint, sed duces etiā idcirco cæcorum, ut & ipsi & populus cum eis in foueam cadat. De illis Iustinus de veritate Christi religion. Ad hæc ridiculum quoq; est, in ea vos esse opinione profelytorum quidem ipsorum apertos esse oculos, vestros autē minime: ac vos audire, cæci & surdi: at illos illuminari: tūc utem ridiculosius etiam multo vobis accidet, si legem (euangelicam) gentibus datā esse dixeritis, & vos neg. illā (Moisaicam) legem noueritis. Vitasset enim ut q; iram Dei, ac filij niqui & vagabundi (secundum vos) le. extrauagantes non essetis: puderetq; vos illum identidē audire, dicentem: Filij, quibus non est fides in ipsis. Quis cecus, nisi serui mei? & surdus, nisi qui dominatur eis? Audite audientes, & nolite intelligere: & videte visionē, & nolite cognoscere. Esa. 6. Et excæcati sunt serui mei: Cæci scilicet cæcorum duces Matth. 15. Quod si per se etiā non obseruasti aperias aures vestras, & non audisti, an bona sit laus vestra, quæ Deus vos celebrat, & Dei testimonia qua seruos decet: nimirum nec cruciheris sapientum ista audientes, neq; Deo comminante exhorrescitis: populus certe quidem stultus & durior es. Propterea ecce addam, ut transieram populum huic, dicit dominus: & transferam eos. Et perdam sapientiam sapientum, & intelligentiam intelligentium abscondam.